

Lovforslag åbner for nye lånemuligheder

Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet

På onsdag førstebehandler Folketinget et lovforslag, der – hvis det vedtages – vil få endog særdeles stor betydning for virksomhedernes muligheder for at finansiere deres drift gennem belåning af deres aktiver. Det foreslås således, at der, antageligt med virkning fra 1. januar 2006, bliver mulighed for at belåne alle virksomhedens aktiver på én gang til samme panthaver – det såkaldte virksomhedspant.

I dag har virksomhederne groft sagt to "brede" muligheder for finansiering af driften og mange specifikke. Virksomheden kan rejse penge gennem kassekredit/banklån og gennem kreditter fra vareleverandører m.v. I forhold til banken vil virksomhedens regnskab naturligvis spille en væsentlig rolle for og under hvilke betingelser en kreditordning kan opstilles, ligesom leverandører gennem regnskabet kan få et indblik i virksomhedens kreditværdighed. Ønsker bank eller leverandører imidlertid konkret sikkerhed for deres tilgodehavender, vil de være henvist til personlig kaution eller til pantesikkerhed i udvalgte dele af virksomhedens aktiver. Banken kan f.eks. få sikkerhed i virksomhedens faste ejendom (i det omfang der er plads hertil) og måske i det rullende materiel, leverandører kan ligeledes få sikkerhed i den faste ejendom eller i en eller flere maskiner, biler eller andet løsøre. Endelig eksisterer der mulighed for at virksomheden gennem forskellige typer af factoring-ordninger kan belåne sine fordringer.

De genstande og rettigheder man efter gældende ret kan pantsætte omfatter bl.a. følgende: fast ejendom, motorkøretøjer, goodwill, patent- og varemærkerettigheder, designrettigheder, domænenavne, fiskekvoter, afgrøder, andelsboligbeviser, ophavsrettigheder m.v.. Herudover kan man udskille bestemte samlinger og aktiver og pantsætte disse – f.eks. et varelager, der er udskilt og adskilt fra skyldnerens/virksomhedens egen rådighed, men det er ikke efter gældende ret muligt at pantsætte "en virksomheds aktiver" og så lade dette pant omfatte de til enhver tid værende aktiver, varelagre m.v. – et såkaldt flydende pant. Virksomheden og den enkelte kreditor er med andre ord som altovervejende hovedregel henvist til at sørge for særskilt aftale og tinglysning/rådighedsberøvelse af hver enkelt af de genstande, der skal pantsættes.

For små 14 dage siden fremsatte Justitsministeren et lovforslag, der er baseret på en betænkning fra et fagkyndigt udvalg (bet. nr. 1459/2005 om virksomhedspant). Forslaget vil åbne op for to nye typer af pant: virksomhedspant og fordringspant. Disse panteformer etableres gennem to nye bestemmelser i tinglysningsloven og beskrives i lovforslaget således:

»47 c. Indehaveren af en erhvervsvirksomhed kan ved anvendelse af skadesløsbrev underpantlægge, hvad virksomheden ejer og fremtidig erhverver (virksomhedspant), jf. stk. 3 og 4. Pantsætning er ikke til hinder for, at aktiver, bortset fra fordringer, udskilles ifølge regelmæssig drift af virksomheden.« og

»§ 47 d. Indehaveren af en erhvervsvirksomhed kan ved anvendelse af skadesløsbrev underpantlægge virksomhedens udestående og fremtidige simple fordringer hidrørende fra salg af varer og tjenesteydelser (fordringspant).«

Begge typer af pant skal tinglyses for at pantsætningen er beskyttet mod godtroende aftaleerhververe og mod retsforfølgning. De skadesløsbreve hvorigennem pantsætningen finder sted, kan ikke overdrages til andre, der skal iu stedet aftales og tinglyses nyt pant.

At der skal anvendes et skadesløsbrev indebærer, at ordningen er baseret på, at skyldneren (virksomheden) i skadesløsbrevet giver kreditor – bank eller leverandør – sikkerhed i virksomhedens aktiver typisk indenfor en bestemt beløbsramme. Pantet stilles således ikke ved et gældsbrev, hvori virksomheden anerkender at skyldte et bestemt beløb. Det beløb, virksomheden til enhver tid skylder kreditor, vil således afhænge af det underliggende retsforhold, f.eks. trækkene på kassekreditte eller den faktisk gæld for leverede varer.

Ifølge lovforslaget kan virksomhedspantet omfatte en, flere eller alle af følgende aktiver:

- 1) simple fordringer hidrørende fra salg af varer og tjenesteydelser,
- 2) lagre af råvarer, halvfabrikata og færdigvarer,
- 3) køretøjer, som ikke er og aldrig har været registreret i Centralregisteret for Motorkøretøjer eller i et tilsvarende udenlandsk register,
- 4) driftsinventar og driftsmateriel,
- 5) drivmidler og andre hjælpemidler,
- 6) besætning og
- 7) goodwill, domænenavne og rettigheder i henhold til patentloven, varemærkeloven, designloven, brugsmodelloven, mønsterloven, ophavsretsloven og lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi).

Hertil er dog visse undtagelser, blandt andet fast ejendom, og de dele, der gribes af dette pant, andelsboligbeviser, fly og skibe.

Tanken er, at virksomhedspant eller fordringspant skal være et alternativ til de kendte pantsætningsordninger, men det må forventes, at virksomhedspantet vil blive endog meget udbredt, når virksomhederne (og ikke mindst disses rådgivere) og bankerne har fået sat sig nærmere ind i de nye muligheder.

Noget af det, der har vakt bekymring ved det nye forslag, er forholdet til konkurs- og rekonstruktionstilfældene, thi hvis alt inventar, varelager m.v. allerede er pantsat til én kreditor, vil der ikke være nogle friværdier i boet til de simple kreditorer, ligesom man har været bekymret for at det offentlige krav på skatter m.v. ville kunne gøres illusorisk af netop denne grund. Dels for at imødegå denne kritik dels for at imødegå misbrugstilfælde, er der opstillet nogle krav og betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan bruge disse nye pantformer.

Det er således ikke muligt at stille virksomheds- eller fordringspant til nærtstående, men kan ikke stille både virksomhedspant og fordringspant samtidig, men må vælge, ingen af panttyperne omfatter aktiver, der erhverves efter afsigelse af konkursdekret eller efter anmeldelse af betalingsstandsning og ikke blot, den, der anmelder en konkurs, men efter forslaget også virksomhedspanthaver, hæfter for omkostningerne ved konkursbehandlingen, virksomhedspanthaver dog kun for et beløb op til 50.000 kr.

Hvad angår det offentlige krav foreslås en bestemmelse om, at udlæg på baggrund af offentligretlige krav (der er tillagt udpantningsret, men det gælder de efterhånden de fleste) har gyldighed frem for et bestående virksomhedspant, blot panthaver modtager underretning om udlægget inden 3 dage efter dette er foretaget.

Alt i alt virker forslaget afbalanceret og den foreslåede reelle fortrinsstilling for offentligretlige krav må anses for både rimelig og nødvendig, når henses til det offentlige situation som tvangskreditor. Måske var det i lyset af denne – og alle de nyere indførte muligheder for især Told og Skat til for eksempel at nægte registrering m.v., på tide at overveje om ikke tiden (og ikke mindst det reelle behov) er ved at løbe fra de regler, man indførte for 10-15 år siden om

rettighedsfrakendelse på grund af gæld til det offentlige. Dengang var argumenterne netop, at det offentlige var om ikke formelt, så reelt dårligere stillet til at inddrive sine krav end private var det. Dette er ikke længere tilfældet.

Endelig vil de nye regler om virksomhedspant få afsmittende virkning på strafferettens regler om skyldnersvig. Hvor straffelovens bestemmelse om skyldnersvig i dag oftest anvendes ved debitors rådighed i strid med pant i enkeltaktiver og meget sjældnere under henvisning til den generelle bestemmelse om, at man ikke må forringe sit bo umiddelbart op til en konkurs, vil et virksomhedspant komme til at bevirke, at stort set alle skyldnerens aktiver vil være omfattet af en konkret panteret og ikke blot af en sædvanlig fordringsret. Ved at lade pantet omfatte alle disse aktiver, og endda være flydende, vil der opstå vanskelige afgrænsnings- og bevisproblemer, ikke blot i forhold til hvad der objektivt måtte være i strid med pantet, men i særdeleshed til skyldneres viden herom – d.v.s. forsættet.

Da forslaget imidlertid, som nævnt, i øvrigt forekommer finansierings- og insolvensretligt fornuftigt, må strafferetten finde et fornuftigt leje til håndtering af disse problemstillinger.

Alt i alt bliver det spændende at se om de nye regler – forudsat de vedtages – vil blive anvendt med den hyppighed, de fortjener og om man har imødeset de problemer, de også vil give anledning til – umiddelbart ser det sådan ud.